

Els professors també han de ser més segurs; per tant, han de rebre una formació —la professionalització a què hem al·ludit abans— i els alumnes han de rebre una compensació d'aquests dèficits culturals de valors, de manera que arribin a l'escola amb una certa base: l'escola no ha d'ensenyar a menjar. Això s'ha d'aprendre a casa. S'ha de donar suport a la família perquè pugui educar els fills; segons Tonucci, s'hauria d'actuar més sobre el medi, amb activitats extraescolars de complement o substitució, fins i tot, de la família. Això en el barri és fonamental; actualment ja s'hi duen a terme algunes accions: llars per a nens que no tenen família o bé tenen la família molt desestructurada, etc., però, és clar, aquests nens arriben a l'escola amb molts problemes. Els mitjans audiovisuals han de ser més congruents amb l'educació. Ara hi ha un gran debat sobre la família i la repercussió que hi tenen els mitjans de comunicació. D'altra banda, cal adaptar el carrer a fi que els nens hi puguin jugar.

LA DOCÈNCIA COM A PROFESSIONIÓ

*Jaume Sarramona**

Segurament que tots coincidim en el diagnòstic, però no sé si coincidim tant en el pronòstic, és a dir, en les mesures que s'han de prendre. I a mi m'interessa més subratllar les mesures que s'han de prendre ja que, altrament, tots ens sentim infravalorats, però, de fet, també hem de ser crítics amb nosaltres mateixos. I ara faré algunes consideracions sobre aquesta crítica.

Per exemple, s'ha parlat del codi deontològic. De fet, el Consell Escolar de Catalunya n'ha elaborat un que s'ha publicat al *Butlletí dels Mestres*, però no sé si és prou conegut. Tots els qui estem implicats en el sistema educatiu no universitari potser hauríem de pensar que podríem fer per fer-lo arribar a tot arreu. Potser també es podria publicar al *Butlletí de la Societat Catalana de Pedagogia* i així se'n podria parlar entre tots.

S'ha dit que una de les causes del fet que la professió docent no sigui tan valorada com tots voldríem és que tothom en parla. Però a mi em sembla normal que tothom parli de l'educació, que tothom se senti amb dret a parlar de l'educació, perquè és una cosa que afecta tothom. Tots parlem de sanitat i tots parlem d'economia, i no cal dir de política. I és millor que la política no la facin sols els polítics. Passa que el ciutadà s'ha inhibit de la política; no controlem els polítics; i això passa en altres camps.

El que sí que em preocupa és que quan els suposadament professionals parlem de l'educació, ho fem com la gent del carrer; i que no hi puguem afegir alguna cosa més. Perquè quan parlem amb un metge, per exemple, ens adonem que els metges tenen un llenguatge molt propi que no dominem. I això, en el nostre àmbit, no és segur que passi. Per tant, la professionalització vol dir parlar tant amb el llenguatge científic de l'educació com ser capaç d'utilitzar-ne el divulgatiu. És a dir, el professional de l'ensenyament no ha de parlar amb els

* Intervenció de l'autor feta el dia 11 de novembre de 1994.

pares de la mateixa manera que ho fa amb els companys. Hi ha persones que surten als mitjans de comunicació i diuen que la Reforma introdueix un llenguatge críptic. Doncs parlem amb els economistes i els advocats, amb els metges i els arquitectes i veurem el que és un llenguatge críptic. Què vol dir críptic? S'intenta que, a mesura que les coses avancen científicament, hi hagi un llenguatge menys divers de significat i més complet. Per tant, utilitzar, un llenguatge més complet, més específic, és a dir, més científic, em sembla que és un pas important per donar una imatge social positiva.

Crec que un dels factors que ha contribuït més a aquesta infravaloració social al marge del fet que abans la societat gratificava pel sol fet d'aprendre de llegir i d'escriure perquè els qui ensenyaven de llegir i escriure eren pocs, és que el nivell cultural del mestre no és pas superior al de la majoria de pares, atès que la llicenciatura universitària de primer grau s'ha estès molt. Només hi ha dues maneres que una professió estigui socialment ben considerada: o bé perquè hom s'implica socialment, fa un compromís personal i aleshores fa un ajut i dinamitza la societat amb els inconvenients que això comporta, en la societat d'avui això s'ha acabat, no ho fan ni els capellans ni els metges, o bé perquè hom esdevé un professional autèntic en el sentit que és capaç de resoldre els problemes específics de la professió. En el nostre àmbit professional hi ha uns percentatges molt alts de fracassos i els docents no tenen la possibilitat de controlar totes les variables que els provoquen, per la qual cosa no es pot millorar gaire la imatge per aquesta banda. I això són coses que la gent veu.

Afegim que tampoc no hem estat prou autocrítics amb certs comportaments externs. Nosaltres volem prestigi, però, en canvi, en certs moments, els mestres es podien identificar, en gran part, per la indumentària i per certs comportaments, i no era pas qüestió de diners, era qüestió de senalla, qüestió d'espardenyes, i per certs comportaments al carrer. És a dir, certs comportaments —imatges que després queden gravades com ara alguna tallada a la Diagonal i fins i tot la crema d'un banc, una cadira i un pupitre— fan molt difícil que després aquestes persones puguin ser transmissores de valors a les escoles. M'estranya el fet que la gran majoria de mestres es considerin transmissors de valors. Ens podríem preguntar: de quins valors? Hi ha alguns col·lectius professionals que tenen bona cura de la imatge personal i col·lectiva perquè saben que en depèn una part de la confiança social que necessiten, que no està tant en el que saben, sinó en el que els altres creuen que saben. No m'acabo d'imaginar certs col·lectius fent coses d'aquest tipus.

També en una professió que és molt massiva és molt senzill tenir comportaments extrems, en una banda i en una altra, i cap professió gaire massiva no té un gran prestigi, el tenen les professions minoritàries.

Quins titulats universitaris voten sindicats de classe? Quines professions els voten? El fet que passi entre els docents vol dir que tenim un autoconcepte de proletarització. Les altes professions fan uns sindicats corporatius, però no de classe.

Un altre aspecte és la corresponsabilitat. La professionalització ha de passar per un augment del nivell de formació inicial, i aquí no hem sabut plantejar una batalla prou forta. Em sorprèn que la vocació de mestre només es doni entre els qui tenen una mitjana de selectivitat de 5,3. Aquests tenen vocació de mestre; els qui tenen 7,5 no en tenen. Es veu que l'edu-

cació va lligada a una mitjana de notes, cosa que m'admira. Per què, si no necessitem més mestres en el sistema, no som altament selectius dins el sistema? Si es fixava en 7,5 com a nota de tall per accedir a la carrera de magisteri, es despertarien vocacions de 7,5.

Després ve el concepte de formació permanent. És curiós: quin professional espera que li facin la formació permanent? Per això no entenc que insistim tant en l'autonomia. No estic d'acord en un augment de la professionalització a còpia de donar més autonomia així en abstracte. Crec que els professionals que tenen una repercussió social, els professionals que tenen una activitat amb unes conseqüències que transcendeixen els altres, no poden fer el que vulguin.

L'autonomia és necessària quant al procés, però no quant a la finalitat. Es diu: «som partidaris de la llibertat de càtedra». Però la llibertat de càtedra no existeix a tot el món. Només hi ha una Constitució que consagri la llibertat de càtedra: l'espanyola. I això no ho té cap més professió. És clar, les lleis són fruit d'unes circumstàncies històriques que poden ser explicades, en el vostre cas això es va produir com a reacció del que podria ser la pressió dels centres privats, etc., però després les lleis queden i queden més anys del que potser hom voldria.

El Departament d'Ensenyament ha de fer més formació permanent, i no n'hi haurà prou, sempre en demanarem més. He insistit en una de les característiques del professional: ser capaç de resoldre mínimament bé els problemes que planteja una professió específica, i a aquest efecte ha de sentir l'obligació personal d'estar actualitzat. Ningú de l'àmbit de la construcció no podria, en aquests moments, si fes servir ciment amb alumini, dir que a ell no li van explicar en què consistia l'aluminosi quan va estudiar a la facultat; ni cap metge, si ha sortit un fàrmac que és prohibit i s'ha retirat del mercat, podria dir: «és que quan jo vaig estudiar, no existia». És a dir, es pot ser professional amb una actualització voluntarista?

ELS MESTRES, LA HISTÒRIA I LA CULTURA

*Josep González-Agàpito**

De l'estudi que s'ha elaborat per encàrrec de la Societat Catalana de Pedagogia hi ha una aspecte que ens ha de preocupar a tots, que és l'aspecte de la normalització cultural. Venim d'unes escoles de magisteri i d'unes facultats (i ara també de les facultats de ciències de l'educació) que van ser molt controlades ideològicament durant molts anys, perquè s'entenia que l'educació era reproductora d'ideologia i, per tant, calia assegurar aquest aspecte (fer «la Nueva Escuela para el Nuevo Estado»). És evident que un tram fonamental de l'educació, fins i tot des del punt de vista dels educands, està en mans de persones que no han rebut cap preparació ni cap formació pedagògica en un moment tan crític com el de la formació se-

* Intervenció de l'autor feta el dia 11 de novembre de 1994.